

28 MEI 2019

VERTROUWELIJK

ONDERBEWINDSTELLING MEERDERJARIGEN

GEMEENTE OOSTERHOUT

BOUKJE DE JONG

STAGIAIRE GEMEENTE OOSTERHOUT

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door print-outs, kopieën, of op welke manier dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van Gemeente Oosterhout.

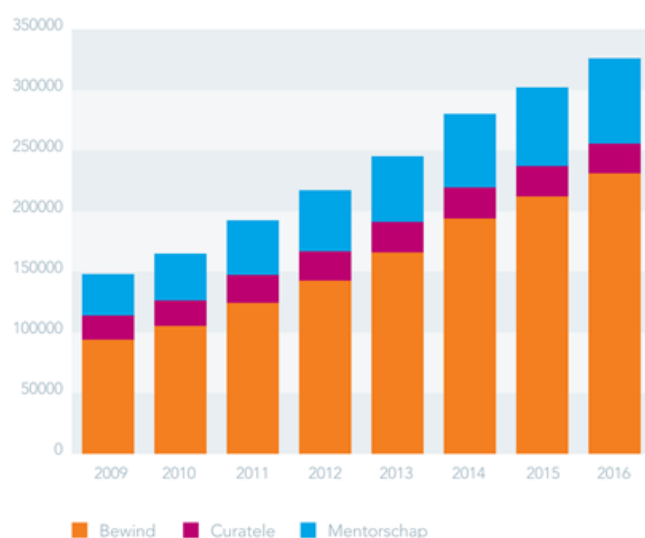
Inhoudsopgave

Inleiding.....	2
Methode.....	3
Resultaten bijzondere bijstand	6
Intern proces van aanvraag bijzondere bijstand.....	6
Analyse herkomst bewindvoerders.....	7
Analyse kosten bijzondere bijstand voor bewindvoerderskosten	9
Resultaten doelgroep en alternatieven.....	11
Redenen voor beschermingsbewind.....	11
Verloop proces tot aan de aanvraag.....	11
Alternatieve schuldhulpverlening	12
Waarom keuze voor bepaalde bewindvoerder?	14
Resultaten proces bewindvoering.....	15
Tijdsduur.....	15
Beëindiging	15
Zelfredzaamheid.....	16
Doelstellingen.....	16
WSNP en bewindvoering.....	17
Wettelijke Schuldsanering Natuurlijke Personen.....	17
De combinatie	17
Conclusie.....	18
Bijzondere bijstand.....	18
Doelgroep en alternatieven	18
Proces bewindvoering.....	19
WSNP en bewindvoering	19

Inleiding

In de afgelopen periode is het aantal personen dat onder beschermingsbewind staat sterk toegenomen. De kosten voor dit beschermingsbewind, kan door cliënten worden verhaald op de gemeente via bijzondere bijstand, wanneer de cliënt dit niet zelf kan bekostigen. Door de grote stijging in het aantal onderbewindgestelden, is er ook een grote stijging in kosten voor bewindvoering. De Raad voor Rechtspraak heeft een overzicht van de landelijke aantallen in 2009 tot en met 2016. Hierin is duidelijk te zien dat dat het aantal personen dat onder beschermingsbewind staat ieder jaar met grote aantallen toeneemt. Eind 2016 stonden er 326.100 meerderjarigen onder beschermingsbewind¹

Aantal meerderjarigen onder bewind

Bron: Raad voor de rechtspraak

Het is dan ook logisch dat gemeentes dit terugzien in hun cijfers van de bijzondere bijstand en zich afvragen hoe dit komt. In dit onderzoek probeer ik zo veel mogelijk informatie te verzamelen en bundelen om tot een zo compleet mogelijk beeld te komen van beschermingsbewind. Hiermee hoop ik inzichten te vinden voor verder onderzoek.

In het volgende hoofdstuk wordt de opzet en methode duidelijk van het onderzoek dat ik heb uitgevoerd. In de hoofdstukken daarna worden de resultaten per onderwerp besproken. Het laatste hoofdstuk is de conclusie waarin alle resultaten kort staan benoemd.

Veel leesplezier toegewenst!

¹ <https://www.rechtspraak.nl/Organisatie-en-contact/Organisatie/Raad-voor-de-rechtspraak/Nieuws/Paginas/Weer-meer-mensen-onder-bewind.aspx>

Methode

Dit onderzoek is gericht op het verzamelen van informatie om hiermee een opzet te kunnen zijn voor verder onderzoek. Onderbewindstelling van meerderjarigen is een breed onderwerp waarin veel aspecten aanwezig zijn. Om een compleet beeld te geven van beschermingsbewind is ervoor gekozen om van uiteindelijk vier hoofdonderwerpen informatie te verzamelen.

De vier onderwerpen zijn: bijzondere bijstand, doelgroep en alternatieven, proces bewindvoerders en WSNP en beschermingsbewind. Deze vier onderwerpen kunnen worden onderverdeeld in deelonderwerpen inclusief vragen. Hieronder staan de hoofdonderwerpen inclusief de vragen/deelonderwerpen.

Bijzondere bijstand

- Hoe verloopt het huidige interne proces voor de bewindvoerderskosten in relatie tot bijzondere bijstand.
- Analyse bewindvoerders en vergoedingen.
- Analyse kosten bijzondere bijstand voor bewindvoerders.

Doelgroep en alternatieven

- Hoe komt iemand tot de keuze van het aanvragen van beschermingsbewind?
- Zijn inwoners op de hoogte van alternatieven?
- Personen melden zich vaak bij de bewindvoerders zelf, waarna de bewindvoerders de aanvraag indienen bij de rechter. Is dit zo, of geschieden aanvragen ook via andere wegen?
- Het vermoeden bestaat dat belanghebbende partijen/derden, inwoners bewust doorsturen naar beschermingsbewind omdat alternatieve hulpverlening niet afdoende is. Is dit zo?
- Wanneer er geen alternatieve hulpverlening mogelijk is, is beschermingsbewind passend. Hoe ziet de groep eruit waarbij beschermingsbewind passend is? Wat zijn kenmerken van deze groep?
- Wat zijn de precieze blokkades voor de alternatieve hulpverlening, waarom is deze hulpverlening niet afdoende?
- Welke alternatieven biedt de gemeente?

Proces bewindvoerders

- Wat is de wettelijke periodeduur van het beschermingsbewind die wordt vastgesteld door de rechter?
- Is er een regeling die ervoor zorgt dat gemeente beëindiging kan aanvragen?
- Wat doet de bewindvoerder zelf aan uitstroom?
- Is het verplicht om aan zelfredzaamheid te werken binnen de 17 of 22 uur? En hoe wordt hier vorm aan gegeven als hier sprake van is?
- Wat zijn de doelstellingen van een bewindvoerder, behalve het beschermen van de financiële belangen van de betrokkene?

Combinatie WSNP en beschermingsbewind

- Wat is het verschil tussen WSNP en beschermingsbewind?
- Hoe vaak komt het voor dat deze twee worden gecombineerd?
- Waarom worden deze twee gecombineerd, wat is de meerwaarde hiervan?
- Werken deze twee samen tijdens de periode van beschermingsbewind en WSNP?
- Hoe komt een persoon terecht bij WSNP, eerst bij beschermingsbewind? Hoe verloopt dit proces?

Om alle vragen te kunnen beantwoorden, moest er informatie verzameld worden. Dit is gebeurd aan de hand van vijf verschillende methodes. Er is informatie verkregen uit literatuuronderzoek, interviews met bewindvoerders, interviews met cliënten, interviews met derden en analyses. Hieronder staat een tabel met de hoofd- en deelonderwerpen en de bijbehorende methode om informatie te verkrijgen.

Hoofdonderwerp	Deelonderwerp	Literatuuronderzoek/analyse	Interview cliënten	Interview bewindvoerders	Interview derden ²
Doelgroep	In aanmerking voor bewind, voorwaarden	X		X	X
	Gebruik van bewind, wie en waarom	X	X	X	
	Proces tot aan de aanvraag		X	X	X
	Alternatieven bekend		X	X	X
	Waarom a of b of c?		X	X	
	Wanneer passend, kenmerken	X		X	X
	Blokkades voor alternatieven		X	X	X
	Alternatieven	X			X
Proces bewindvoerders en bijsturing	Wettelijke periode	X		X	
	Beëindiging gemeente	X		X	
	Zelfredzaamheid	X	X	X	
	Doelstellingen		X	X	
	Uitstroom		X	X	
WSNP en bewind	Hoe vaak combinatie	X		X	
	Waarom combinatie	X		X	
	Hoe werkt de combinatie	X	X	X	

²Derden: Klantmanagers, Thuisvester, Kredietbank Nederland, budgetcoaches Surplus.

	Hoe terecht bij WSNP	X	X	X	
	Verschil WSNP en bewind	X			
Bijzondere bijstand	Analyse kosten bijzondere bijstand bewind	X			X
	Intern proces	X			X
	Analyse van herkomst bewindvoerders	X		X	

Het literatuuronderzoek van de verschillende onderwerpen richtte zich op het zoeken van bijbehorende cijfers, het zoeken van de juiste wetsartikelen en het zoeken van eerdere onderzoeken waar bruikbare informatie in genoemd werd.

De interviews die ik heb afgenomen vallen uiteen in drie categorieën. Interviews met bewindvoerders, cliënten en derden. Voor deze drie groepen zijn verschillende interviewvragen uitgeschreven. De interviewvragen zijn geschreven op basis van de tabel hiervoor en de kennis uit het literatuuronderzoek dat ik heb verricht. Verder waren deze interviewvragen voor mij een rode draad en paste ik ze regelmatig aan tussendoor. De eerste groep, bewindvoerders, was een groep van tien bewindvoerderskantoren die ik heb benaderd. Dit zijn de kantoren die de meeste cliënten in Oosterhout hebben, om zo de antwoorden over bijvoorbeeld de werkwijze van de bewindvoerders zo dicht mogelijk bij die van alle bewindvoerders die actief zijn in Oosterhout te houden. Uiteindelijk heb ik acht bewindvoerders kunnen interviewen. De tweede groep, cliënten, is aselekt gekozen om een zo goed mogelijk beeld te geven van alle cliënten in Oosterhout. Het streven was ook hier om tien cliënten te spreken. Dit is bijgesteld naar vijf en uiteindelijk heb ik vier personen kunnen interviewen. De laatste groep is de groep derden, die bestaat uit medewerkers van de Kredietbank Nederland en Surplus Welzijn. Uit deze groep heb ik één medewerkster van de Kredietbank Nederland gesproken, en één medewerkster van Surplus Welzijn.

Als laatste heb ik ook twee analyses gemaakt van de data die ik heb gekregen met betrekking tot herkomst van de bewindvoerders die actief zijn in Oosterhout en onverklaarbare bewindvoerderskosten.

In de resultaten hierna, worden de vier hoofdonderwerpen met deelonderwerpen uiteengezet.

Resultaten bijzondere bijstand

Intern proces van aanvraag bijzondere bijstand

De aanvragen voor bijzondere bijstand worden verwerkt door klantmanagers. Zij bekijken per zaak of de aanvraag wordt goedgekeurd. Hier zitten beleidsregels aan vast die de verwerking van aanvragen eenduidig maakt. Een aanvraag voor bijzondere bijstand kan worden ingediend als er wordt voldaan aan vier voorwaarden:

1. De kosten moeten *noodzakelijk, aantoonbaar en onvoorzien* zijn.
2. De kosten moeten zijn ontstaan uit *dringende of bijzondere omstandigheden*.
3. Er moet sprake zijn van *onvoldoende inkomen en vermogen* om de kosten mee te kunnen betalen.
4. De kosten moeten *niet op een andere manier* te kunnen betalen zijn.

Bij bewindvoerderskosten wordt aan de eerste voorwaarde voldaan door de beschikking van de kantonrechter mee te sturen. De tweede voorwaarde hangt hiermee samen, de rechter geeft met een beschikking aan dat er sprake is van bijzondere omstandigheden. De derde voorwaarde wordt door de klantmanagers getoetst door een draagkrachtberekening. Deze draagkrachtberekening kijkt of er binnen het inkomen van de cliënt ruimte bestaat om de kosten zelf te betalen. Als er geen of weinig ruimte is, kan de bijzondere bijstand voor het volle bedrag of minder worden toegekend. Deze draagkrachtberekening wordt over één jaar gemaakt. Als laatste moeten de kosten niet op een andere manier kunnen worden betaald. De gemeente heeft meerdere voorzieningen en toeslagen. Wanneer een cliënt bijzondere bijstand aanvraagt voor bepaalde kosten die kunnen worden betaald met een andere soort toeslag, wordt de bijzondere bijstand niet toegekend.

Verder moet de aanvraag voor bijzondere bijstand in beginsel worden ingediend voordat de kosten zijn gemaakt of binnen drie maanden nadat de kosten zich hebben voorgedaan. Als de aanvraag wordt ingediend na deze drie maanden kan het in twee bijzondere situaties toch worden toegekend. De eerste situatie heeft te maken met de hoogte van de kosten. Wanneer de kosten van een aanvraag onder de 50,00 komen, moeten de aanvragen samen gebundeld worden tot een aanvraag die over dit bedrag heen gaat. Zo kan het dus zijn dat door het wachten op deze bundeling, de eerste gemaakte kosten meer dan drie maanden geleden hebben plaatsgevonden. In de tweede situatie betreft het de individuele omstandigheden die zo zijn geweest dat het niet mogelijk was om eerder de aanvraag in te dienen. Ook moet hierbij geen twijfel zijn over de voorwaarden waaraan moet worden voldaan. Wel moet de aanvraag in beide situaties binnen 12 maanden nadat de kosten zich hebben voorgedaan, worden ingediend.

In het geval van de aanvraag bijzondere bijstand voor bewindvoerderskosten, dient de bewindvoerder de aanvraag in. De klantmanager moet alle vier de voorwaarden kunnen toetsen en hiervoor zijn meerdere gegevens nodig zoals een kopie van identiteitsbewijs of paspoort, loonstroken, bankafschriften (saldo informatie), uitkeringsspecificatie en de beschikking van de rechter. Wanneer een (of meerdere) ontbreekt, kunnen de voorwaarden niet getoetst worden en wordt er door de klantmanager verzocht om aanvullende informatie te sturen. Als hier sprake van is, wordt de termijn om een besluit te nemen over de aanvraag opgeschort (art. 4:15 Awb). De uiterlijke termijn voor de gemeente om een besluit te nemen is zes maanden na ontvangst van de aanvraag (art. 3:18 lid 1 Awb).

Nadat alle benodigde stukken zijn beoordeeld en de benodigde stappen zijn ondernomen om de voorwaarden te toetsen kan de aanvraag worden goed- of afgekeurd. Wanneer de aanvraag wordt goedgekeurd is het bij bewindvoerderskosten zo dat de kosten voor langere tijd, meerdere maanden kunnen worden goedgekeurd. Hierbij moet de bewindvoerder dan in iedere maand de nota overleggen zodat de maandelijkse kosten kunnen worden toegekend. Het kan voor maximaal een jaar worden vastgelegd. Hierna moet de aanvraag opnieuw worden ingediend met nieuwe, accurate gegevens en opnieuw worden beoordeeld.

Analyse herkomst bewindvoerders

In de gemeente Oosterhout zijn in 2018 van 66 verschillende bewindvoerderskantoren aanvragen geweest voor bijzondere bijstand voor bewindvoerderskosten. Hieronder staan alle kantoren op alfabetische volgorde gerangschikt. Er is met zekerheid te zeggen dat er 65 verschillende kantoren bijzondere bijstand hebben aangevraagd voor bewindvoerderskosten. Bij nummer 11 valt te zien dat deze naam tussen haakjes staat. Dit is zo genoteerd omdat deze naam niet valt terug te vinden als kantoor en ook niet duidelijk is of met deze benaming een ander kantoor wordt bedoeld.

1. Aben bewindvoering	22. Credis Inkomens- en vermogensbeheer	47. OHRA Bewindvoering
2. Ace Inkomens- en budgetbeheer	23. De Maas Dienstverlening	48. Onder de Linden Bewind
3. Advocatenkantoor Osté	24. Dichtbij Bewindvoering	49. Rapport BV
4. BCBM	25. DIT Bewindvoering	50. Reeling Bewindvoerders
5. Best Bewindvoering BV	26. Emergo Bewindvoering	51. Siegmund Bewindvoering
6. Bewindenburo	27. Fimar Schuld- en budgethulp	52. Staring Bewindvoering
7. Bewindvoering Ges
Advies	28. GPT Hoenselaar	53. Stichting Beheer
Cliëntengelden Amarant
8. Bewindvoering Brabant	29. G&K Bewindvoering	54. Stichting
Bescheringsbewind
9. Bewindvoering De
Langstraat	30. Helder Belang	Meerderjarigen
10. Bewindvoering
Oosterhout	31. Helder Bewindvoering	55. Stichting Kredietbank
Nederland
11. (Bewindvoering Zeker)	32. Inbeeld Bewindvoering	56. Stichting
Vermogensbeheer
12. Bewindvoerderskantoor
Kroezen	33. In Balanz Bewindvoering
en Inkomensbeheer	Cliënten Prisma
13. Bewindvoeringskantoor
Noord-Brabant	34. JMC Pijpers	57. TCM Franken
14. Bewindvoeringskantoor
van Korlaar BV	35. Kaarsbaan
Bewindvoeringen	58. Van Loon Bewindvoering
15. Bilancio Budget	36. Kiara Bewindvoering	59. Vertrouwd Bewind
16. Bomer Bewindvoering	37. Korteweg Bewindvoering	60. Waalstad Bewindvoering
17. Budget Totaal zorg	38. Krens Beheer	61. Wellens Bewindvoering
18. Bureau
Bescheringsbewind	39. KUBUS Bewindvoering	62. Wielen Financiële
Diensten
19. Carmen Bewindvoering	40. Lokaal Bewind	63. Zorgbruggen
Bewindvoering
20. Cinfidio bewindvoering	41. Melse & Wassink	64. Zwanenburg & De Heer
21. Coenders Bewindvoering	42. Mijnbewindvoering	65. ZWB Bewindvoering
	43. MJD Bewindvoerders	66. Zweistra Beheer
	44. Must Bewind	
	45. Nijnatten Bewindvoering	
	46. Obin BV	

Wat opvalt aan deze kantoren is dat niet ieder kantoor binnen Noord-Brabant werkzaam is. Zo zijn er 15 bewindvoerderskantoren niet gevestigd in Noord-Brabant. Hieronder staan de bewindvoerderskantoren en hun bijbehorende vestigingsplaats op alfabetische volgorde.

Naam bewindvoerderskantoor	Plaats	Provincie	Aantal cliënten 2018³
Aben Bewindvoering	Echt	Limburg	1
ACE Inkomens- en Budgetbeheer	Delft	Zuid-Holland	2
Bureau Beschermingsbewind	Leeuwarden	Friesland	4
Coenders Bewindvoering	Horst	Limburg	1
Confidio Bewindvoering	Drachten/Emmen	Friesland/Drenthe	1
Credis Inkomens- en Vermogensbeheer	Middelharnis	Zuid-Holland	3
De Maas	Spijkenisse	Zuid-Holland	1
DIT Bewindvoering	Nijmegen	Gelderland	3
Gès Advies	Tholen	Zeeland	2
Melse & Wassink	Ede	Gelderland	1
Obin BV	Culemborg	Utrecht	2
Rappórt BV	Amsterdam	Noord-Holland	1
Vertrouwd Bewind	Barendrecht	Zuid-Holland	1
Zwanenburg & De Heer	Rotterdam	Zuid-Holland	2
Zweistra Beheer & Advies	Dordrecht	Zuid-Holland	4

Wat gelijk opvalt is dat deze kantoren niet erg veel cliënten in Oosterhout hadden waarvoor bijzondere bijstand is aangevraagd in 2018. Dat valt te verklaren door de afstand. Meerdere bewindvoerders geven aan dat wanneer een persoon verhuist naar een andere gemeente, het vaak wel zo is dat de cliënt blijft en niet wordt overgedragen aan een andere bewindvoerder dichterbij. Enkelen geven aan dat dit komt omdat er na een tijd een vertrouwensband is ontstaan en het voor cliënten niet fijn is om dit met iemand anders te moeten opbouwen. Verder geven ze aan dat het in andere gevallen zo kan zijn dat de cliënt in werkelijkheid weinig contact nodig heeft of wil en dat daardoor het volstaat om een paar keer telefonisch contact te hebben. Een van de bewindvoerders geeft aan dat zij wel een soort grens hebben getrokken wat betreft de afstand

³ Aantal cliënten in 2018 waarvoor bijzondere bijstand is aangevraagd bij de gemeente Oosterhout.

tussen cliënt en bewindvoerder. Het is namelijk niet mogelijk voor een cliënt om nog langs te komen als dat nodig is, wanneer deze kilometers ver weg woont.

Analyse kosten bijzondere bijstand voor bewindvoederskosten

In 2018 zijn er veel aanvragen voor bijzondere bijstand voor bewindvoederskosten geweest. Hieruit heb ik getracht de 'vreemde' bedragen te halen. Er kwamen bedragen uit die, na het bekijken van de facturen en notities van de klantmanagers, gebaseerd waren op bijvoorbeeld de jaarbeloning van het beheer van Persoonsgebonden Budget gedeeld door een aantal maanden en daarbij opgeteld het maandelijkse bedrag voor schuldenbewind voor één persoon. Uiteindelijk bleven van al deze 'vreemde' bedragen twee bedragen over die ik niet verder kon verklaren en waarvan de klantmanagers dit ook niet lukte. Van allebei deze bedragen lijkt het alsof ze te vaak zijn uitbetaald. In de tabel hieronder staat het eerste bedrag inclusief de andere bedragen in dat jaar voor een cliënt.

201801	€ 144,02
201802	€ 144,02
201803	€ 144,02
201804	€ 144,02
201804	€ 432,06
201805	€ 144,02
201806	€ 144,02
201807	€ 144,02
201808	€ 144,02
201809	€ 144,02
201810	€ 144,02
201811	€ 144,02
201812	€ 144,02

Hier valt te zien dat in de vierde maand er twee betalingen zijn geweest. Eenmaal het maandelijkse bedrag voor schuldenbewind één persoon en eenmaal het bedrag van €432,06. Na overleg met een klantmanager kreeg ik de factuur te zien van dit bedrag en hierin was aangegeven dat dit driemaal het maandelijkse bedrag voor schuldenbewind één persoon, namelijk voor de drie maanden uit het derde kwartaal. In de notities van de klantmanager staat aangegeven dat de factuur van dit bedrag een nieuwe aanvraag is, terwijl de kosten al zijn toegekend tot en met de negende maand. Hiervoor had de bewindvoerder dus alleen de nota's hoeven overleggen.

Bij de tweede betaling valt te zien dat er in de derde maand twee keer het maandelijkse bedrag voor schuldenbewind één persoon is uitgekeerd. In de andere maanden is er geen terugvordering te zien en ook de klantmanager geeft aan dat dit, voor zover zij kan zien, een dubbele betaling is. Verder lijken alle bedragen te herleiden zijn en geeft een van de klantmanagers aan dat ze goed worden gecontroleerd op hun werk. Wanneer zij iets niet duidelijk had aangegeven in een brief die werd verstuurd naar een cliënt kreeg zij dit meteen te horen.

201801	€ 144,02
201802	€ 144,02
201803	€ 288,04
201804	€ 144,02
201805	€ 144,02
201806	€ 144,02
201807	€ 144,02
201808	€ 144,02
201809	€ 144,02
201810	€ 144,02
201811	€ 144,02
201812	€ 144,02

In mijn gegevens kan ik niet terugvinden of de bedragen nog zijn teruggevorderd in een later stadium of via een andere weg. Zo kan ik wel met zekerheid zeggen dat er op deze genoemde momenten te veel geld is uitgekeerd, maar weet ik niet of dit inmiddels is rechtgezet.

Resultaten doelgroep en alternatieven

Redenen voor beschermingsbewind

Volgens art. 1:431 lid 1 BW, kan de kantonrechter bewind instellen over een of meer van de goederen die de meerderjarige als rechthebbende toebehoren of zullen toebehoren, indien een meerderjarige tijdelijk of duurzaam niet in staat is ten volle zijn vermogensrechtelijke belangen behoorlijk waar te nemen, als gevolg van: zijn lichamelijke/geestelijke toestand, dan wel verkwisting of het hebben van problematische schulden. In dit artikel ligt de grondslag voor beschermingsbewind en worden de rechthebbenden in twee groepen verdeeld. De eerste groep wordt onder beschermingsbewind gesteld vanwege lichamelijke/geestelijke toestand en de tweede groep wordt onder schuldenbewind gesteld vanwege verkwisting of het hebben van problematische schulden. Ook kan op grond van art. 1:431 lid 3 BW het beschermingsbewind worden ingesteld indien te verwachten is dat de rechthebbende binnen afzienbare tijd in de in het eerste lid bedoelde toestand zal verkeren. Het hoeft dus niet zo te zijn dat de rechthebbende op het moment van het indienen van de aanvraag zich al in de situatie bevindt van lichamelijke/geestelijke toestand of verkwisting of het hebben van problematische schulden. Dit zijn dan ook de redenen om een aanvraag in te dienen bij de kantonrechter. De grond waarop het beschermingsbewind is toegekend staat altijd genoemd in de beschikking van de rechter. Hieraan valt dus te zien in welke groep rechthebbenden vallen (bewind of schuldenbewind).

De onderliggende redenen voor een rechthebbende om in beschermingsbewind te geraken, zijn erg divers. Alle bewindvoerders geven aan dat er veel verschillende situaties voorkomen, maar dat er wel in veel situaties sprake is van meerdere problemen. Zo hangen veel problemen samen en zorgen deze dan uiteindelijk voor bijvoorbeeld schulden. Ook geven vijf bewindvoerders aan dat het merendeel in het bestand onder schuldenbewind staat. Verder zijn er drie bewindvoerders die aangeven dat zij een specifieke doelgroep hebben van mensen die ze behandelen. Bij twee hiervan is deze doelgroep de personen met 'een handicap', als psychische, geestelijke of lichamelijke problemen. Bij deze bewindvoerders is het aandeel schuldenbewindsdossiers ook kleiner dan 'gewoon' bewindsdossiers. Verder is er een bewindvoerder die aangeeft dat het erg belangrijk is dat de cliënt gemotiveerd is. Het is namelijk moeilijk om te werken met iemand die niet wil.

De cliënten zelf geven aan dat ze niet snappen waarom ze onder beschermingsbewind staan. Een ervan geeft aan dat er genoeg geld op de spaarrekening staat, dus dat het niet logisch is. Dit valt te weerleggen met het feit dat er voor deze persoon bijzondere bijstand is aangevraagd en uitgekeerd in 2018. Een andere cliënt geeft aan dat het in het begin moeilijk was om te accepteren, maar nu het traject eenmaal langer bezig is, het toch wel als fijn wordt ervaren.

Verloop proces tot aan de aanvraag

De uiteindelijke aanvraag mag worden ingediend bij de kantonrechter door: de rechthebbende, zijn echtgenoot, zijn geregistreerde partner dan wel andere levensgezel, zijn bloedverwanten in de rechte lijn en in de zijlijn tot en met de vierde graad, degene die het gezag over de rechthebbende uitoefent, zijn voogd, zijn curator, zijn mentor, het openbaar ministerie en door de instelling waar de rechthebbende wordt verzorgd of de aan de rechthebbende begeleiding biedt (artikel 1:432 lid 1 BW jo. 1:432 lid 2 BW). Verder kan ook het college van Burgemeester en Wethouders een verzoek indienen wegens verkwisting of problematische schulden

(schuldenbewind), mits deze persoon in de gemeente een woonplaats heeft. In het geval van een aanvraag vanuit het college, het OM en de zorginstelling, moet er in het verzoekschrift worden gemeld waarom de andere personen, met uitzondering van de bloedverwanten in de zijlijn in de derde en vierde graad, niet tot indiening van een verzoek zijn overgegaan (artikel 432 lid 2 BW1).

Wat de bewindvoerders aangeven is dat de cliënt zelf altijd de indiener van de aanvraag is, maar dat zij heel dit proces doen voor de cliënten. De aanvraag staat altijd nog op naam van de cliënt. Verder geven zij ook aan dat er verschillende manieren zijn waarop cliënten binnenkomen. De twee bewindvoerders die een bestand hebben met voornamelijk personen met een handicap geven aan dat de cliënten vaak met hun zorgverlener komen, of door hen worden doorverwezen. De rest van de bewindvoerders geeft aan dat doorverwijzingen vanuit zorginstellingen, maatschappelijke werkers en vrijwilligers voorkomen. Verder geven zij aan dat het ook vaak voorkomt dat een cliënt zelf is gaan zoeken en op internet iets is tegengekomen of via via iets over het bewindvoerderskantoor hoort.

In een onderzoek van Bureau Bartels naar onderbewindgestelde Rotterdammers komt naar voren dat het voorkomt in Rotterdam dat de woningbouwverenigingen als voorwaarde stellen dat een cliënt in beschermingsbewind gaat om de schulden op te lossen. Dit heb ik gevraagd aan de bewindvoerders en één bewindvoerder kon me hierop een duidelijk antwoord geven, omdat deze zelf veel dossiers in Oosterhout heeft. Zo werd er aangegeven dat wanneer er notoire betalers zijn die vaak een huurachterstand hebben, maar dit dan weer voor een tijd inlopen na veel gedoe, Thuisvester de voorwaarde stelt dat de persoon in beschermingsbewind gaat, om een betalingsregeling te treffen⁴.

Een van de cliënten bevestigt dit verhaal min of meer. Er werd aangegeven dat er soms te laat was betaald en dat er ruzie ontstond met de verhuurder en dat de cliënt toen wel moest. Een andere cliënt vertelt een soortgelijk verhaal en een andere cliënt werd doorverwezen door de zorginstelling. De laatste is gaan zoeken op aanraden en met behulp van familieleden.

Twee bewindvoerders geven aan dat zij ervaren dat de wachttijden voor het aanvragen van instelling en beëindiging van beschermingsbewind veel te lang zijn. Hiermee verliest de gemeente veel geld. Ook moet formeel gezien na het oplossen van de schulden een bewindvoerder over naar het lage tarief in afwachting op beëindiging, maar de bewindvoerder wist niet of dit overal zo gebeurde. Zo beschrijft Bureau Bartels in hun onderzoek naar onderbewindgestelde Rotterdammers dat meer dan de helft overgaat naar dit tarief, maar dat het andere gedeelte dit niet doet. Een van deze bewindvoerders geeft ook aan dat wanneer de mensen aankloppen, de problemen al zo dusdanig zijn dat er eigenlijk meteen hulp nodig is. Als er dan nog vijf maanden overheen gaan voordat er hulp komt, is voor sommigen de hulp al te laat.

Alternatieve schuldhelpverlening

Onder alternatieve schuldhelpverlening in gemeente Oosterhout verstaan we: de budgetcoaches van Surplus Welzijn en de schuldhelpverlening van de Kredietbank Nederland.

⁴ Bureau Bartels. (2018). *Onderbewindgesteld Rotterdammers, eindrapport uitgevoerd in opdracht van de gemeente Rotterdam*. Geraadpleegd op http://www.bureaubartels.nl/site/assets/files/1256/0701_onderbewindgestelde_rotterdammers.pdf

Allereerst de budgetcoaches van Surplus Welzijn. Deze coaches zijn een onderdeel van alle vrijwillige burgeradviseurs die werkzaam zijn bij Surplus Welzijn. Dit zijn er ongeveer 40. Zij komen achter de deur bij mensen die financiële hulp nodig hebben. De mensen komen hier binnen via bijvoorbeeld een collega-burgeradviseur die voor een andere vraag is langs geweest, maar merkt dat er meer financiële hulp, maar ook melden ze zich vaak zelf aan. Als een persoon in een traject zit duurt dit ongeveer een jaar en het doel hiervan is om deze persoon dan weer op eigen benen te kunnen laten staan. De budgetcoaches helpen de personen, maar nemen niks over. De personen blijven zelf verantwoordelijk voor alles en moeten ook nog steeds alles doen, ze krijgen alleen een helpende hand of meekijkend oog. Wanneer iemand zich aanmeldt voor de budgetcoach zit er automatisch een cursus genaamd 'uitkomen met je inkomen' bij. Hierin worden tips gegeven over de financiën.

De budgetcoaches van Surplus Welzijn komen in huis en daardoor erg dichtbij de personen en scheppen hierdoor vaak een band met de cliënten. Doordat zij de situatie van zo dichtbij kunnen bekijken, kunnen zij ook oordelen dat een persoon meer hulp nodig heeft dan een jaartraject wat zij kunnen bieden. Wanneer dit voorkomt kunnen zij doorverwijzen en warme overdrachten laten plaatsvinden zodat deze persoon de hulp krijgt die hij of zij nodig heeft. Ook is het in een enkel geval zo dat de coaches zien dat de Kredietbank Nederland of andere organisaties niet genoeg hulp kunnen gaan bieden aan de persoon. In dit geval bemiddelen ze richting beschermingsbewind. Ook kan het zo zijn dat ze na het traject zien dat er meer hulp nodig is en dat beschermingsbewind daarvoor het juiste is. In het afgelopen jaar is dat in drie of vier van de 700 dossiers gebeurd.

Surplus Welzijn zelf geeft aan dat zij zelf voorzichtig zijn in het bemiddelen richting beschermingsbewind, omdat hiermee een groot deel van de eigen zeggenschap wordt ontnomen.

Dan als tweede de schuldhulpverlening van de Kredietbank Nederland. De medewerkers van Kredietbank Nederland faciliteren op meerdere dagen in het gemeentehuis een inloopsprek uur budgetadvies. Hier kunnen personen met allerlei vragen over financiën terecht. Tijdens het eerste gesprek wordt er geïnventariseerd hoeveel schulden er aanwezig zijn. Als het bedrag te overzien is, wordt de persoon op pad gestuurd met een plan van aanpak en wordt er een vervolgspraak ingepland. Als de schulden hoog zijn wordt er een aanvraag voor een schuldregeling gedaan. Hierbij wordt er een regeling getroffen met de schuldeisers waarbij een deel wordt terugbetaald en een deel wordt kwijt gescholden. Deze aanvraag wordt binnen vier weken beoordeeld door medewerkers van de Kredietbank Nederland en als de aanvraag wordt goedgekeurd wordt er een intakegesprek ingepland. In deze vier weken krijgt de cliënt een mail toegestuurd met een uitnodiging om de Mesis test af te leggen. Dit is een screeningsinstrument voor de schuldhulpverlening. Uit deze vragenlijst komt een profiel waarmee de medewerkers inzicht krijgen in het gedrag, de motivatie, de vaardigheden en de leerbaarheid van een cliënt. Wanneer de intake plaatsvindt kan er een plan aanpak worden opgesteld met de cliënt en kan het traject beginnen. De schuldregelingen zijn maximaal drie jaar. Hierbij wordt een deel afbetaald en een deel kwijt gescholden als de cliënt zich aan alle voorwaarden houdt.

De medewerkers kunnen de personen die op een inloopsprek uur komen ook doorverwijzen naar bewind. Het komt wel eens voor dat een cliënt al in budgetbeheer heeft gezeten, maar dat het niet werkt, omdat de voorwaarden niet worden voldaan. Op het moment dat deze persoon weer

opnieuw komt kan er worden doorverwezen. Heel soms komt het voor dat het bij het eerste gesprek al duidelijk is dat zij niet de juiste hulp kunnen bieden. Dit kan bijvoorbeeld zijn in gevallen waar een persoon zwaar gehandicapt is en met zijn of haar begeleider komt.

Voor deze alternatieven zijn er blokkades waardoor de cliënten in beschermingsbewind komen. door de bewindvoerders worden hier veelal dezelfde antwoorden gegeven. Programma's als budgetbeheer is alleen vastelastenbeheer. Het papierwerk, zoals belastingaangifte, moet allemaal nog zelf gebeuren. Ook is het te vrijblijvend omdat het op vrijwillige basis is. Als er een moeilijke keuze gemaakt moet worden, kan de cliënt zeggen: 'dit wil ik niet, ik stop ermee'. Verder wordt er veel zelfstandigheid gevraagd, in de vorm van veranderingen in prijs van maandelijkse rekeningen bijvoorbeeld en die is er vaak niet bij mensen die onder beschermingsbewind moeten staan. Een van de bewindvoerders geeft zelfs aan dat ze denkt dat wanneer een persoon al zijn veranderingen in huur of energierekening etc. kan doorgeven, dan kan de persoon zelf ook zijn financiën regelen. Hierin worden de cliënten ook erg overschat geven meerdere bewindvoerders aan. Over de budgetcoaches geven de bewindvoerders aan die er bekend mee zijn, dat ze dit een goed traject vinden, omdat de coaches achter de deur komen en zien wat er in huis speelt. Echter, voor de cliënten die uiteindelijk onder bewind komen is het traject vaak niet lang genoeg. Deze mensen kunnen hun eigen financiën vaak nooit meer zelfstandig doen.

De blokkades die de bewindvoerders noemen herkent de medewerkster van de Kredietbank Nederland niet allemaal. Ze herkent wel dat budgetbeheer vrijblijvend is. Als mensen afhaken is het vaak omdat er een keuze gemaakt moet worden die de cliënten niet leuk vinden. Ook Surplus Welzijn herkent de blokkade die de bewindvoerders noemen. Zij hebben inmiddels een plan bij de gemeente neergelegd voor steun-en-leuncontracten. Ook omdat zij merken dat het bij sommige cliënten lastig is om na een jaar te stoppen met begeleiding bieden, omdat de oude fouten er dan weer insluipen terwijl een cliënt op het goede spoor zat. Bij deze cliënten is het dan ook mogelijk om bijvoorbeeld één keer in de maand te blijven komen zodat de cliënt niet weer terugvalt in oude gewoonten en richting beschermingsbewind moet.

Waarom keuze voor bepaalde bewindvoerder?

De bewindvoerders zien verschillende redenen waarom een cliënt bij hen heeft aangeklopt, maar de reden die het meest naar boven kwam was goede reputatie. Wanneer een cliënt zelf op zoek is en van iemand anders hoort dat een bepaald kantoor hem of haar goed heeft geholpen is diegene sneller geneigd contact op te nemen. Ook noemde een bewindvoerder dat zij een lager tarief rekenen wat veel mensen ook aanspreekt.

De cliënt die zelf is gaan zoeken bevestigde de eerste reden die de bewindvoerders allemaal aanbrachten. De cliënt had van iemand gehoord dat je daar goed werd behandeld.

Resultaten proces bewindvoering

Tijdsduur

Beschermingsbewind kan worden ingesteld voor bepaalde en onbepaalde tijd. Van alle bewindvoerders had één een dossier met bepaalde tijd. Dit was een cliënt die geen problemen had alleen schulden die moesten worden opgelost met een WSNP regeling. Hiervoor is wel beschermingsbewind ingesteld, om te zorgen dat deze cliënt het traject goed doorkomt, maar zodra de schulden zijn afbetaald en het traject van drie jaar afgelopen is, stopt ook het beschermingsbewind.

Na vijf jaar moet de bewindvoerder een evaluatie inleveren bij de kantonrechter, waarin de vraag centraal staat of dat het beschermingsbewind voortgezet moet worden of niet (artikel 1:446a BW). Twee bewindvoerders geven over dit document aan dat het los staat van beëindiging van beschermingsbewind. Als de grond waarop het beschermingsbewind is ingesteld, al eerder is weggevallen dan moet het dan al worden opgeheven. Ook geven ze aan dat het meer ervaren als vinkjes zetten en inleveren. Wanneer een cliënt bijvoorbeeld onder beschermingsbewind is gesteld vanwege zijn geestelijke handicap, is deze vijfjaarlijkse evaluatie eigenlijk niet eens nodig. De grond gaat niet veranderen of verdwijnen. De rest van de bewindvoerders geeft aan dat het in de meeste gevallen wordt verlengd na vijf jaar.

Naast de vijfjaarlijkse evaluatie, is er de jaarlijkse rekening en verantwoording die moet worden ingeleverd bij de kantonrechter. Deze jaarlijkse rekening en verantwoording wordt ook afgelegd aan het einde van het bewind (artikel 1:445 BW). De kantonrechter kan ook een andere periode bepalen. De bewindvoerders leggen uit dat dit document kan worden gezien als een jaarrekening voor een bedrijf. Het is ter informatie voor de kantonrechter. Zo kan deze zien of er geen afwijkende bedragen zijn. De kantonrechter kan zo nodig vragen om aanvullende informatie. Ook geeft een bewindvoerder aan dat het een soort controle is van de kantonrechter op de bewindvoerders, of het werk goed wordt gedaan. Dit document moeten ze ook overleggen met hun cliënt.

Beëindiging

Het beschermingsbewind eindigt wanneer: de tijdsduur is verstreken waarvoor het is ingesteld, overlijden van bewindvoerder óf rechthebbende plaatsvindt, de bewindvoerder ontslag wordt verleend, de bewindvoerder zelf onder bewind wordt gesteld en wanneer de noodzaak daartoe niet meer bestaat (artikel 1:448 jo. 449 BW). 'Wanneer de noodzaak niet meer bestaat' houdt in dat de grond waarop het bewind is ingesteld is weggevallen. De aanvraag voor opheffing van beschermingsbewind kan worden ingediend door de bewindvoerder en alle andere personen en instanties die het beschermingsbewind ook mogen aanvragen.

Van alle bewindvoerders heeft geen enkele het meegemaakt dat een andere partij dan de rechthebbende of de bewindvoerder zelf, beëindiging had aangevraagd. Wel heeft de meerderheid het vaak meegemaakt dat rechthebbenden zelf beëindiging aanvragen, maar dat ze het daar niet mee eens zijn. Vaak worden deze gevallen als ongegrond verklaard door de kantonrechter. In alle gevallen worden er naar alle beargumenteerde meningen gekeken die zijn toegevoegd bij de aanvraag. De kantonrechter beslist dan over de beëindiging.

Verder geven twee bewindvoerders aan dat het ook voorkomt dat de bewindvoerders beëindiging aanvragen omdat de cliënten niet meewerken of zelf tegenwerken. In dit geval kan een rechter beslissen dat het beschermingsbewind wordt beëindigd.

Zelfredzaamheid

In artikel 4 lid 2 jo. artikel 4 lid 3 Besluit kwaliteitseisen curatoren, beschermingsbewindvoerders en mentoren, staat dat, wanneer dit mogelijk is, bewindvoerders de zelfredzaamheid moeten verbeteren. Verdere invulling staat nergens beschreven. Hoe de bewindvoerders dit invullen is dan ook erg verschillend. Een van de bewindvoerders merkt op dat zelfredzaamheid een heel grijs gebied is, omdat je als bewindvoerder altijd verantwoordelijk blijft. Veel opties zijn er dus niet. Wel geven alle bewindvoerders aan dat variëren in het leefgeld een gebruikelijke manier is. Hierbij veranderen ze de wekelijkse betaling bijvoorbeeld naar tweewekelijkse of maandelijkse betalingen. De meerderheid van de bewindvoerders geeft aan dat ze ook bedragen overmaken naar de leefgeldrekening, voor bijvoorbeeld kleding en dat de cliënt dan zelf kan bepalen hoeveel, of hoe duur de kleding wordt, om te kijken hoe hier mee om wordt gegaan. Een van de bewindvoerders heeft een speciaal systeem waarvan de cliënten vanaf het begin de inloggevens hebben waardoor ze kunnen inzien wat er allemaal gebeurt met het geld. Een andere bewindvoerder geeft aan dat zij ook de begeleiding terugtrekken om te kijken of de cliënt zelf contact kan opnemen als het nodig is. De Mesis test die al eerder is beschreven wordt door één bewindvoerder gebruikt in gevallen waarin ze niet goed kan inschatten waar een cliënt staat op de ladder van zelfredzaamheid.

Doelstellingen

In artikel 5 lid 1 jo artikel 5 lid 6 Besluit kwaliteitseisen curatoren, beschermingsbewindvoerders en mentoren, staat dat het doel van het beschermingsbewind en de afspraken die daarbij horen moeten worden vastgesteld en opgeschreven. Dit document wordt aan de kantonrechter overlegt voordat de bewindvoerder wordt aangesteld. De bewindvoerders geven aan dat deze doelstellingen en afspraken in beginsel vrij algemeen zijn, maar dat ze per dossier worden toegespitst. Ook omdat dit document wordt overlegt voordat het beschermingsbewind is ingesteld, is ook nog niet alle informatie binnen om een volledig gedetailleerd doel te maken met bijbehorende afspraken. Een van de bewindvoerders geeft aan dat ze bewust ook van bijvoorbeeld een tijdsplanning af blijven, omdat ze hier niet op willen vastgepind worden. Het kan namelijk zo zijn dat bijvoorbeeld het stabiliseren, of het aanmelden bij de Kredietbank Nederland langer duurt dan gepland.

WSNP en bewindvoering

Wettelijke Schuldsanering Natuurlijke Personen

Artikel 284 lid 1 Faillissementswet stelt dat een natuurlijke persoon kan de rechter verzoeken de toepassing van de schuldsaneringsregeling uit te spreken, indien redelijkerwijs is te voorzien dat hij niet zal kunnen voortgaan met het betalen van zijn schulden of indien hij in de toestand verkeert dat hij heeft opgehouden te betalen. Het uiteindelijke vonnis bevat onder andere de benoeming van een bewindvoerder en een rechter-commissaris (artikel 287 lid 3 FW). De rechter-commissaris ziet toe op de vervulling van de taken van de bewindvoerder (artikel 314 lid 1 FW). De bewindvoerder ziet toe op de naleving van de verplichtingen van de schuldenaar en beheert en vereffent de boedel (artikel 316 lid 1 FW). Het WSNP-traject heeft een tijdsduur van drie tot maximaal vijf jaar. De rechter stelt dit vast (artikel 349a lid 1 FW). De WSNP-bewindvoerder is de persoon die ervoor zorgt dat de schuldeisers het geld krijgen uit de schuldsaneringsregeling.

De combinatie

De bewindvoerders geven allemaal aan dat het WSNP-traject zwaar is met veel strenge regels voor de cliënt. Het is vaak lastig om daaraan te voldoen. De bewindvoerders helpen de cliënten om de eindstreep te halen. Ze zorgen dat papieren kloppen en proberen te voorkomen dat er nieuwe schulden worden gemaakt. Verder is de beschermingsbewindvoerder degene die opkomt voor het belang van de cliënt. Zo werden er twee voorbeelden genoemd. Het eerste voorbeeld ging over een vrouw die parttime 35 uur in de week werkte en geestelijke vastgestelde problemen had. Nu dreigde haar schone lei te vervallen terwijl het einde in zicht was, omdat ze een uur te weinig had gewerkt en hier niet voor had gesolliciteerd. Zelf lukte het niet om hier iets aan te veranderen, dus is zij op zoek gegaan naar een bewindvoerder die haar hiermee kon helpen. De bewindvoerder is het gesprek aan gegaan met de WSNP-bewindvoerder en zo is de schone lei uiteindelijk toch blijven staan. Het tweede voorbeeld is een oude vrouw van 83 die een afgelopen uitvaartpolis had met een bepaalde waarde. Volgens de regels van de WSNP moet deze polis dan worden afgekocht en het bedrag moet worden gestort in de WSNP. Dit zou betekenen dat de mevrouw geen geld meer zou overhouden voor een uitvaart. Ook mocht zij geen nieuwe polis meer afsluiten, want daar was ze te oud voor. De bewindvoerder is hierover in gesprek gegaan met de WSNP-bewindvoerder en dit hebben ze bij de rechter-commissaris neergelegd. Deze heeft uiteindelijk beslist dat het geld niet in de WSNP gestort hoefde. Dit zijn twee duidelijke voorbeelden van situaties waarin goed naar voren komt waarin de bewindvoerder verschilt van de WSNP-bewindvoerder en ook voor het belang van de cliënt spreekt.

Wat twee bewindvoerders aangeven is dat WSNP-bewindvoerders vaak eisen dat een cliënt onder bewind wordt gesteld. Dit heb ik verder niet kunnen toetsen.

Conclusie

In dit verkennende onderzoek is literatuuronderzoek verricht. Er zijn analyses gemaakt aan de hand van cijfers van bijzondere bijstand voor bewindvoerderskosten en er zijn interviews afgenomen met acht bewindvoerders, vier cliënten en twee medewerkers van alternatieve hulpverlening.

Bijzondere bijstand

Voor het aanvragen van bijzondere bijstand voor bewindvoerderskosten moet een cliënt aan vier voorwaarden voldoen. Hiervoor moeten bij de aanvraag meerdere documenten worden meegestuurd: de beschikking van de rechter, identiteitsbewijs of paspoort, bankafschriften (saldo-informatie) en uitkeringsspecificaties. Als een aanvraag wordt goedgekeurd, kunnen de kosten voor langere tijd worden toegekend. Wanneer dit gebeurt, moet de bewindvoerder wel de maandelijkse nota's overleggen om de uiteindelijke kosten te kunnen krijgen.

In gemeente Oosterhout waren er in 2018 67 bewindvoerderskantoren die cliënten hadden in de gemeente en hiervoor bijzondere bijstand hebben aangevraagd. Van dit aantal zijn er 15 kantoren gevestigd buiten Noord-Brabant. Een verklaring hiervoor kan zijn dat cliënten verhuizen naar een andere gemeente, maar niet van bewindvoerder wisselen.

Binnen de kosten van 2018 die zijn toegekend en uitgekeerd waren er twee bedragen die niet te herleiden waren. De klantmanagers gaven aan dat deze twee bedragen lijken op dubbele betalingen. In de cijfers van 2018 zijn ze niet teruggevorderd.

Doelgroep en alternatieven

Op grond van artikel 431 Burgerlijk Wetboek 1, kan er bewind of schuldenbewind worden ingesteld over een of meer van de goeden van een meerderjarige. De meerderheid van de bewindvoerders heeft een bestand waarin het merendeel onder schuldenbewind is gesteld. Twee bewindvoerders hebben een specifieke doelgroep, namelijk personen met geestelijke, lichamelijke of psychische problemen. Twee cliënten kunnen niet goed begrijpen waarom ze onder bewind staan.

De cliënten komen op verschillende manieren binnen bij bewindvoerderskantoren. Dit gebeurt veel via via en met doorverwijzingen van bijvoorbeeld maatschappelijk werkers of zorginstellingen.

Bewindvoerders ervaren lange wachttijden bij de kantonrechter. Het duurt meerdere maanden voordat een aanvraag of opheffing wordt behandeld. Hierin vallen kosten te winnen en mensen te helpen, stellen zij.

Superplus Welzijn beschikt over meerdere vrijwillige budgetcoaches die zij inzetten om hulp te bieden bij de financiën. De coaches komen in huis en hierdoor wordt het als erg persoonlijk ervaren. De cliënten blijven gedurende een jaartraject zelf verantwoordelijk en bevoegd, want de coach helpt alleen. Bij het traject zit een cursus genaamd 'uitkomen met je inkomen'. Hierin worden tips gegeven over financiën. In enkele gevallen verwijzen zij iemand door naar bewind. Dit kan aan het begin zijn, wanneer een coach ziet dat een persoon niet na een jaar weer zelfstandig door kan, maar dit kan ook na een traject zijn wanneer er wordt opgemerkt dat er meer hulp nodig is.

Medewerkers van Kredietbank Nederland hebben iedere dag een inloopsprek uur budgetadvies. Tijdens dit spreekuur kunnen personen langskomen met al hun vragen over financiën. Wanneer er kleine schulden zijn, maken de medewerkers een plan van aanpak en plannen zij een vervolgspraak in met de cliënt. Wanneer de schulden hoog zijn, kunnen de medewerkers de cliënt aanmelden voor een schuldregeling. Hierbij worden een deel van de schulden afbetaald en een deel kwijtgescholden. Doorverwijzen naar beschermingsbewind komt soms voor, bijvoorbeeld wanneer een cliënt die zwaar gehandicapt is samen met zijn of haar begeleider het eerste gesprek heeft en hier duidelijk wordt voor de medewerker dat zij niet de juiste hulp kunnen gaan bieden.

De blokkades voor de budgetcoaches van Surplus Welzijn worden door bewindvoerders en de coaches hetzelfde ervaren. De tijd die gekoppeld is aan het traject is vaak niet lang genoeg. De blokkade voor schuldhelpverlening van de Kredietbank Nederland komt neer op het vrijblijvende karakter van het programma. Er wordt te veel zelfstandigheid verwacht die niet aanwezig is bij deze cliënten. Ook de medewerkster herkent dit. Wanneer moeilijke keuzes gemaakt moeten worden, beslissen cliënten soms te stoppen.

Proces bewindvoering

Beschermingsbewind kan worden ingesteld voor bepaalde en onbepaalde tijd. Bepaalde tijd komt zelden voor. De vijfjaarlijkse evaluatie die wordt overlegt aan de kantonrechter beantwoordt de vraag of een cliënt langer in beschermingsbewind moet blijven. Twee bewindvoerders ervaren dit document los van de beëindiging. Het is meer een hokje afvinken. De jaarlijkse rekening en verantwoording die wordt overlegt aan de kantonrechter, kun je zien als een jaarrekening voor een bedrijf. Hierover kan de kantonrechter aanvullende informatie opvragen.

Beëindiging vindt plaats in meerdere situaties. 'Wanneer de noodzaak niet meer bestaat', vindt plaats wanneer de grond van de toekenning is weggefallen. De schulden moeten bijvoorbeeld zijn opgelost of de psychische problemen moeten weg zijn.

Volgens de kwaliteitseisen moeten bewindvoerders aan zelfredzaamheid werken, indien dit mogelijk is. Iedere bewindvoerder vult dit anders in, andere systemen, andere denkwijzen, maar wel variëren ze allemaal in het leefgeld.

De doelstellingen en afspraken die worden vastgelegd in het plan van aanpak zijn bij de bewindvoerders redelijk algemeen, maar wel toegespitst op het specifieke dossier.

WSNP en bewindvoering

Artikel 284 lid 1 Faillissementswet stelt dat de rechter een schuldsaneringsregeling kan uitspreken over natuurlijke personen. Hierbij worden een rechter-commissaris en een bewindvoerder aangesteld. Deze bewindvoerder ziet toe op de naleving van de verplichtingen van de schuldenaar. De rechter-commissaris ziet toe op de vervulling van de taken van de bewindvoerder.

De beschermingsbewindvoerders staan voor de belangen van de cliënt. Zij geven aan dat het WSNP-traject zwaar is en veel strenge regels met zich meebrengt. Zij kunnen ervoor zorgen dat een cliënt de eindstreep haalt en kunnen zich hard maken voor een cliënt.